

УКРАЇНСЬКІЙ НАУЦІ ПОТРІБНІ ТЕРМІНОЛОГИ

Відбулася XV Міжнародна наукова конференція „Проблеми української термінології СловоСвіт 2018”, на якій обговорили назрілі проблеми, пов’язані з якомога ширшим упровадженням українських термінів у професійне мовлення.

Цього разу зібралося близько 40 учасників. Серед них — француз українського походження Жан Шидивар, який висловив свої зауваги щодо чужомовних перекладів термінів нафтопродуктів у ДСТУ, а також Андрій Медведів зі США, який ознайомив присутніх з математичними термінами в японських та українських науково-технічних текстах. Серед інших учасників — фахівці зі Львова, Києва, Харкова, Рівного, Одеси, Запоріжжя, Миколаєва, Черкаса, Хмельницького і Лимана з Донеччини, де нині розташований Донецький медуніверситет.

Науковці працювали у двох секціях: у першій обговорили питання теоретичних засад термінознавства та лексикографії, лексикографії та міжмовних зв’язків; у другій йшлося про термінологію природничих і гуманітарних знань.

Розповідає Богдан Рицар, голова Технічного комітету стандартизації науково-технічної термінології України, голова програмного та організаційного комітетів конференції, професор кафедри радіоелектронних пристроїв та систем ІТРЕ:

— Конференцію організовуємо що два роки. На перших було понад 100 учасників, однак від 2012 року їх поменшало. Це має кілька причин. По-перше, наш вісник „Проблеми української термінології” тепер не має статусу ВАК, тому

що для цього у редколегії потрібно трьох докторів філологічних наук із Львівської політехніки, які відтепер повинні мати ще певну кількість публікацій у науково-метричних закордонних виданнях. Друга причина — замало молоді долучається до дослідження української термінології, адже в наших ЗВО не готують фахівців-термінологів. Третя — з початком війни ми втратили учасників зі сходу України та Криму. Також чомусь утвердилася думка, що з термінами повинні працювати тільки філологи. Ні, адже вони не можуть бути обізнані в усіх тонкощах певної царини знань. Тому заохочуємо долучатися до роботи конференції фахівців різних спрямувань — математиків, комп’ютерників, механіків, геологів тощо, які мають мовне чуття.

Які проблеми на сьогодні найбільше потребують розв’язання?

— Проблеми впорядкування й відповідності

термінів. До прикладу, маємо науку магнетизм і слова, пов’язані з нею: магнетодіалектрика, діаманетики, парамагнетики тощо, але чомусь ми кажемо „магніт”, „магнітне поле” замість правильного магнет, магнетне поле. Усі народи світу вживають „магнет” (ми це досліджували), а французи — наближено до і. Це перейняли росіяни та країни колишнього Союзу, серед них і ми, українці. Другий приклад: часто ми не розрізняємо поняття „логічний” (від логічність) і „логіковий” (від математичної логіки).

На часі — надання українських відповідників русифікованим та англійзованим термінам. Торік ми отримали на опрацювання проект стандарту термінів з інформаційних технологій (ІТ) на приблизно 900 сторінках. І були приємно вражені, що майже всі наші зауваги прийняли розробники. Серед наших здобутків і те, що вдалося вибороти укра-

їнські назви хімічних елементів: водень, кисень, срібло та інші замість латинізованих у чинному ДСТУ.

Хочу наголосити, що стандартизація — завершальний етап термінотворення — коли терміном можна послуговуватися на підставі прийнятої норми. Перший етап — лексикографічний (укладання словників, різні напруцювання), другий — унормування, тобто впровадження неологізмів у життя.

Результатами попередніх напруцювань конференції є словники, якими вже кілька років послуговуються фахівці.

— Перший словник із термінографічної серії „СловоСвіт”, який ми видали 2000 року, — „Англійсько-український словник-довідник інженерії доквілля” Тимотея Балабана з Лос-Анжелеса. Найновіший шістнадцятий словник — „Українсько-англійський словник з радіоелектроніки” (автори: Б. Рицар, Л. Сніцарук, Р. Мисак).

Чого очікуєте від цього горічної конференції?

— Щоб по-справжньому запрацювала Правовисна комісія України, до роботи якої були б залучені, окрім філологів, також декілька відомих фахівців-термінологів. Також хотілося б, щоб Міністерство науки й освіти запровадило спеціальність „термінологія”, про що ми щоразу наголошуємо в ухвалях наших конференцій.

**Розмовляла
Ірина МАРТИН**